

Prop. 56 S

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (midlertidig stønad til jordbruks- og veksthusnæringen som følge av ekstraordinære strømutfgifter)

*Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet 28. januar 2022,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Innledning

Regjeringen foreslår en midlertidig strømstønadsordning for jordbruks- og veksthusnæringen som følge av ekstraordinære strømutfgifter vinteren 2021/2022.

Ordningen vil innrettes etter samme modell som strømstønadsordningen for husholdninger. Landbruksdirektoratet forestår utbetalingen på grunnlag av data fra Reguleringsmyndigheten for energi (RME) og organisasjonsnummer fra produksjonstilskuddsstatistikken. På denne måten vil ordningen kun omfatte aktive jordbruksforetak i primærnæringen. For jordbruksnæringen vil det være et tak på forbruk på 20 000 kWt/mnd. per foretak. Som følge av at det er stor variasjon i størrelsen på produksjoner innen veksthusnæringen, foreslås det ikke noen maksimalavgrensning per veksthusforetak. I forskriften vil det bli stilt vilkår som sikrer at ordningen for veksthus bare omfatter foretak som har faktiske strømkostnader over 70 øre/kWt.

I denne proposisjonen legger regjeringen fram bevilgningsforslag knyttet til den midlertidige strømstønadsordningen.

2 Bakgrunn

Staten ble den 28. oktober 2021 enig med jordbruket om en foreløpig kompensasjon på 754 mill. kroner som følge av den ekstraordinære kostnadsøkningen på gjødsel og bygningsmaterialer. Jordbruket tok i forhandlingene også opp kostnadsøkningen på kraftfôr og elektrisk kraft. Staten og jordbruket kom til enighet om følgende protokoll:

«Partene vil vurdere særskilt hvor stor kostnadsveksten ble for gjødsel, bygningsmaterialer og elektrisk kraft i 2021/2022 og håndtere dette som en del av helheten, både på inntekts- og kostnadssiden, med utgangspunkt i et nytt fullstendig grunnlagsmateriale til forhandlingene i 2022.»

Fra et høyt nivå i oktober, har prisene på elektrisk kraft økt betydelig. Dette har skapt en akutt vanskelig økonomisk situasjon for jordbruks- og veksthusnæringen. Stortinget har vedtatt en midlertidig strømstønadsordning for husholdninger. Ordningen skal kompensere for ekstraordinært høye utfgifter til strømforbruk i perioden fra og

med desember 2021 til og med mars 2022, og er regulert i midlertidig lov av 22. desember 2021 nr. 170 om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter (strømstønadsløven). I Prop. 50 L (2021–2022) foreslår regjeringen å øke stønadsgraden til 80 pst. når gjennomsnittlig månedlig strømpris (elspotpris) i det aktuelle prisområdet overstiger 70 øre/kWt i januar, februar og mars 2022. Stortinget vedtok dette 24. januar 2022.

Regjeringen foreslår at jordbruks- og veksthusnæringen kompenseres tilsvarende.

2.1 Om kraftsituasjonen

For en generell gjennomgang av kraftsituasjonen i dag, og av regjeringens tiltak for å avhjelpe situasjonen, viser Landbruks- og matdepartementet til omtale i kapittel 2.1 i hhv. Prop. 44 L (2021–2022) *Midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter* og Prop. 45 S (2021–2022) *Endringer i statsbudsjettet 2022 under Olje- og energidepartementet (midlertidig stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter)* samt kapittel 2 i Prop. 50 L (2021–2022) *Endringer i midlertidig lov om stønad til husholdninger som følge av ekstraordinære strømutfgifter*.

2.2 Situasjonen i jordbruks- og veksthusnæringen

Til de ordinære jordbruksforhandlingene våren 2021 beregnet Budsjettnemnda for jordbruket et samlet energiforbruk for hele jordbruksnæringen inkludert veksthus på knapt 1,7 mill. kWt i 2021. Det ble beregnet en total kostnad til elektrisk kraft på 1,2 mrd. kroner. Departementet har nå anslått at kostnadene i 2021 vil bli 4–500 mill. kroner høyere enn det som ble lagt til grunn i jordbruksoppgjøret. De høye strømprisene vedvarer, og strømkostnadene for landbruket vil bli betydelig høyere enn forutsatt også for 2022.

For veksthusnæringen er situasjonen særlig krevende fordi elektrisk kraft utgjør en svært stor andel av de samlede kostnadene i denne næringen. Veksthusprodusentene har også en betydelig kostnadsvekst som følge av den sterke økningen i prisen på gass. I tillegg til de økte prisene på elektrisk kraft, opplever hele jordbruksnæringen nå kostnadsøkninger på en rekke andre innsatsfaktorer. Sammen med de høye strømprisene bidrar dette til at mange produsenter har alvorlige likviditetsutfordringer.

Det er regjeringens politikk å legge fram en opptrappingsplan for matproduksjon og ha en høy selvforsyningsgrad på norske jordbruksvarer på grunn av samfunnsoppdraget til jordbruket, som er å sikre Norges befolkning nok og trygg mat produsert på norske naturressurser. Det er derfor nødvendig å innføre en stønadsordning til jordbruks- og veksthusnæringen nå. Gjennom å innføre en stønadsordning for elektrisk kraft til jordbruket, vil vi bidra til å hjelpe mange gjennom krisen, og sikre videre produksjon.

I Prop. 45 S (2021–2022), som ble behandlet av Stortinget 6. januar 2022, heter det at «Landbruksvirksomhet inkluderes i ordningen eller kompenseres tilsvarende», og videre:

«For landbrukseiendom er det i Prop. 44 L (2021–2022) tatt inn en forskriftshjemmel til å bestemme at ordningen utvides til landbrukskunder så raskt det er praktisk gjennomførbart. Dette må gjøres i tråd med den avgrensningen mot landbruk som ligger i EØS-avtalen. Regjeringen vil sikre at landbrukskunder får stønad på samme vilkår som andre husholdninger for perioden desember–mars, enten gjennom etterbetaling for januar på nettleien for februar eller gjennom andre ordninger. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med bevilgningsmessige konsekvenser av en slik utvidelse av stønadsordningen.»

2.3 Jordbrukshusholdningene

Mange jordbrukshusholdninger har felles måler for husholdning og næringsvirksomhet, og er registrert i nettselskapene som næringskunder. Så langt har ikke disse husholdningene fått strømstønad over den etablerte ordningen med stønad til husholdningene fordi forbruket er registrert som næringsvirksomhet i nettselskapenes kundesystemer.

Den foreslåtte strømstønadsordningen for jordbruks- og veksthusnæringen omfatter derfor også husholdninger på landbrukseiendommer med felles måler for husholdning og næringsbygning/driftsbygning, og regjeringen sikrer med dette at også disse husholdningene får strømstønad i tråd med føringene som ble gitt i Prop. 44 L (2021–2022). Ordningen er imidlertid avgrenset hos nettselskapene til nettkunder med aktiv jordbruksproduksjon og har et tak på 20 000 kWt/mnd per foretak.

3 Beskrivelse av den midlertidige stønadsordningen

3.1 Formål og målgruppe for ordningen

Formålet med en midlertidig strømstønadsordning for jordbruks- og veksthusnæringen som følge av ekstraordinære strømutfgifter, er å bidra til at norsk matproduksjon og norsk produksjon i veksthus opprettholdes på tross av de ekstraordinære utgiftene til strøm.

For jordbruksnæringen omfatter ordningen foretak som oppfyller vilkårene for produksjonstilskudd, og som dermed driver aktiv jordbruksproduksjon. Detaljene for dette vil fastsettes i forskrift og rundskriv.

For veksthusnæringen omfatter strømstønadsordningen produksjon av følgende vekster i veksthus:

- grønnsaker
- frukt og bær,
- krydderurter og medisinske urter
- blomster og pryddplanter
- planteskolevekster, medregnet skogplanter
- ungpplanter av blomster, pryddplanter, frukt, bær og grønnsaker for utplanting på friland og for salg

Produktene må omsettes i markedet, hvilket innebærer at produsenter som produserer til eget bruk, ikke omfattes av ordningen.

3.2 Teknisk innretning

Landbruks- og matdepartementet foreslår en ordning som skal gjelde strømforbruk fra og med desember 2021 til og med mars 2022.

Rettslig regulering av strømstønadsordningen for jordbruk- og veksthus kan fastsettes i forskrift i medhold av strømstønadsloven §§ 4 og 11, som gir Olje- og energidepartementet hjemmel til å utvide ordningen til nettkunder som driver landbruksvirksomhet, og til å i særskilte tilfeller gi forskrift som fraviker bestemmelser i loven.

Beregningsgrunnlaget for strømstønad til jordbruk- og veksthus skjer tilsvarende som for husholdninger etter strømstønadsloven, med nødvendige tilpasninger for at den skal kunne benyttes av jordbruks- og veksthusforetak, jf. Prop. 44 L (2021–2022). Departementet foreslår at Landbruksdirektoratet skal gi stønad til jordbruks- og veksthusnæringen etter samme formel som følger av strømstønadsloven § 5 tredje ledd, det vil si stønadsgrad x (stønadsgrunnlag – terskelverdi). Stønad gis kun dersom den gjennomsnittlige

månedlige elspotprisen i det aktuelle prisområde overstiger terskelverdien på 70 øre per kWt eksklusiv merverdiavgift, jf. strømstønadsloven § 5 annet ledd. Stønad gis for perioden fra og med desember 2021 til og med mars 2022. Stønadsgraden settes til 55 pst. for desember og 80 pst. for januar til mars. Landbruksdirektoratet beregner stønadssats på grunnlag av data levert av RME.

For primærprodusenter i jordbruket er det et tak på 20 000 kWt/mnd. per foretak. Som følge av at det er stor variasjon i størrelsen på produksjoner innen veksthusnæringen er det ikke hensiktsmessig å ha noen maksimalavgrensning per veksthusforetak. I forskriften vil det bli stilt vilkår som sikrer at ordningen for veksthus bare omfatter foretak som har faktiske strømkostnader over 70 øre/kWt.

Ordningen vil bli administrert og kontrollert av Landbruksdirektoratet basert på data fra RME. Landbruksdirektoratet vil kreve egenerklæring for å identifisere målepunktene som strømstønadsordningen for jordbruks- og veksthusnæringen skal omfatte.

I stønadsordningen for jordbruks- og veksthusnæringen vil det gjøres avgrensninger mot strømstønadsordningen for husholdninger, slik at det ikke skal gis dobbeltkompensasjon. De nærmere regler for dette vil fastsettes i forskrift og rundskriv.

3.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det beregnede proveny er basert på en kobling av data fra RME for desember 2021 og januar til mars 2021 som grunnlag for en prognose for januar til mars 2022. Det er benyttet faktisk strømpris for desember og prognosert markedspris for strøm i perioden januar til mars. Beregningen er basert på foreløpige tall og er usikker. Provenyet på 500 mill. kroner er beregnet som stønad pluss merverdiavgift.

Det er forvaltningsmessig og administrativt mest hensiktsmessig å legge ordningen inn under strømstønadsloven. Dette gir en enklere forvaltning, og det foreslås derfor at det ikke blir en søknadsbasert ordning for veksthusnæringen, slik det tidligere har vært signalisert. Det er imidlertid behov for egenerklæringer, jf. kap. 3.2. Ordningen hjemles i strømstønadsloven og forvaltes av Landbruksdirektoratet. RME framskaffer data.

Landbruksdirektoratet vil få økte utgifter til å forberede, gjennomføre og følge opp strøm-

støningsordningen, herunder å utarbeide veiledningsmateriale og registreringskjema, samt å saksbehandle og kontrollere utbetalingene. Det må i tillegg gjøres endringer i direktoratets IT-systemer for å håndtere ordningen.

Etter EØS-avtalen artikkel 61 er statsstøtte til næringsdrivende i utgangspunktet forbudt. Produksjon av primærvarer i landbrukssektoren faller likevel utenfor EØS-avtalen. Dette følger av EØS-avtalen art. 8 hvor det fremgår at EØS-avtalen er begrenset til å omfatte varer som hører inn under tolltariffens kapittel 25 til 97 eller er oppført i protokoll 3 til avtalen, det vil si annet enn landbruksvarer. Varer som er opplistet i de 24 første kapitlene i tolltariffen, det vil si primærprodukter i landbruket, faller dermed utenfor EØS-avtalen. Ordningen med strømstønad for landbruksvirksomheter tar sikte på å gi kompensasjon for de ekstraordinære strømtinger til produksjon av primærvarer i landbruket.

4 Forslag til bevilgningsendringer

Den foreslåtte støningsordningen for ekstraordinære strømtinger innebærer forslag om å etablere en ny midlertidig støningsordning over statsbudsjettet for 2022. Videre vil innføringen innebære økte administrasjonsutgifter mv. for Landbruksdirektoratet i 2022.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (midlertidig stønad til jordbruks- og veksthusnæringen som følge av ekstraordinære strømtinger) i samsvar med et vedlagt forslag.

Kap. 1142 Landbruksdirektoratet

(Ny) Post 75 Tilskudd til jordbruks- og veksthusnæringen for ekstraordinære strømtinger, overslagsbevilgning

På grunnlag av det fremlagte forslag til ordning, har departementet beregnet et samlet bevilgningsbehov på 500 mill. kroner. Det foreslås at det opprettes en ny strømstøningsordning til jordbruks- og veksthusnæringen for ekstraordinære strømtinger fra og med desember 2021 til og med mars 2022. Det fastsettes en egen forskrift om ordningen. Det understrekes at det beregnede bevilgningsbehovet er usikkert.

Landbruks- og matdepartementet foreslår at Landbruksdirektoratet får dekket sine økte utgifter til administrasjon og IT-utvikling som oppstår i forbindelse med forvaltning av ordningen. En mindre del av bevilgningen kan bli brukt til administrative kostnader i forbindelse med ordningen.

Landbruks- og matdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (midlertidig stønad til jordbruks- og veksthusnæringen som følge av ekstraordinære strømtinger).

Forslag

til vedtak om endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (midlertidig stønad til jordbruks- og veksthusnæringen som følge av ekstraordinære strømuttergifter)

I

I statsbudsjettet for 2022 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1142		Landbruksdirektoratet	
	75 Ny	Stønad til jordbruks- og veksthusnæringen for ekstraordinære strømuttergifter, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges.....	500 000 000

=====

